

Overzicht literatuur



1. Algemeen

5 TOPISCHE VRAGEN:

- Over **wie** gaat het?
- **Waar** speelt het verhaal zich af?
- In welke tijd (**wanneer**) speelt het verhaal zich af?
- **Wat** gebeurt er?
- **Hoe** verlopen de gebeurtenissen

2. Het personage

A. PERSONAGES IN EEN VERHAAL

- **De protagonist:** het hoofdpersonage. Rond hem of haar draait het hele gebeuren.
- **De antagonist:** de tegenspeler. Deze heeft een belangrijke invloed op de protagonist. Dikwijls is hij/ zij aanleiding tot een crisis. Hij/zij kan er ook voor zorgen dat het hoofdpersonage in actie komt, beslissingen moet nemen.
- **De nevenfiguren/ tritagonist:** de helpers van de protagonist of de antagonist. Over hen kom je minder te weten; meestal beperkt zich dat tot een of twee eigenschappen.
- **De figuranten:** bevinden zich op de achtergrond en zijn niet echt belangrijk voor het verhaal.

B. EVOLUTIE?

- **Volle karakters:** deze maken een evolutie qua karakter/persoonlijkheid door in het verhaal. Hun gedrag is niet voorspelbaar.
- **Vlakke karakters:** stereotiep en onveranderlijk. Deze hebben meestal slechts één opvallende eigenschap of reageren telkens op dezelfde manier.

C. DEUS EX MACHINA

- = schijnbaar vastgelopen situatie wordt opgelost door de tussenkomst van een god.(oorspronkelijke betekenis)
- = een onverwachte gebeurtenis om de verhaallijn tot een goed einde te brengen. Vaak is hier een rol weggelegd voor superhelden en uitvindingen.

3. De ruimte

- **Geografische ruimte:** de plaats waar het verhaal zich afspeelt. Dit kan een bestaande of verzonnen ruimte zijn.
- **Sfeerscheppende ruimte:** de beschrijving van de ruimte kan een weergave zijn van de stemming in het verhaal.
- **Sociale ruimte:** personages maken door hun afkomst; beroep, hobby's ... deel uit van een bepaalde sociale groep.
- **Symbolische ruimte:** de ruimte kan symbolisch zijn voor de gevoelens van het personage of de situatie waarin hij/zij zich bevindt.

4. De tijd

A. ALGEMEEN

- **historische tijd:** de tijdsperiode waarin een verhaal zich afspeelt.
- **Anachronisme:** een fout tegen de historische tijd.

B. VERTELDE TIJD- VERTELTijd

- **Vertelde tijd:** tijd tussen het begin en het einde van het verhaal.
- **Verteltijd:** tijd die nodig is om het verhaal te vertellen of te lezen.

C. VERTELTEMPO

- **tijdsprong:** sprong in de tijd vb. 10 jaar later
 ↔ . Het verhaal gaat snel. (verteltijd is kleiner dan de vertelde tijd)
- **Retarding:** het verhaal gaat traag doordat de auteur de gebeurtenissen zeer gedetailleerd beschrijft. (de verteltijd is groter dan de vertelde tijd)
- **Tijddekking/isochronie:** het tijdsverloop komt overeen met de werkelijkheid. (de verteltijd is gelijk aan de vertelde tijd)

D. TIJDSVOLGORDE

- **Chronologisch:** in volgorde van de tijd
- **Flashback:** de auteur neemt je voor een lange tijd mee naar het verleden.
- **Flashforward:** de auteur neemt je voor een lange tijd mee naar de toekomst.
- **Terugwijzing:** korte gedachte of herinnering aan het verleden.
- **Vooruitwijzing:** korte opmerking van de verteller die weet wat het personage te wachten staat.

5. Het vertelperspectief

De schrijver kan kiezen uit verschillende soorten perspectieven / vertellers Het vertelperspectief is het standpunt van waaruit <u>de verteller</u> gebeurtenissen vertelt.				
IK-PERSPECTIEF ~ ik-verhaal ~ ik-verteller		HIJ/ ZIJ-PERSPECTIEF ~ hij/ zij-verhaal		MEERVOUDIG VERTELPERSPECTIEF
Je beleeft de gebeurtenissen mee met de ik-persoon Het (hoofd)personage is de verteller. Ik - verhalen zijn vaak subjectiever (de lezer voelt zich meer betrokken bij het verhaal)		3 ^e persoon		Soms zie je de gebeurtenissen door de ogen van een personage, wat later volg je vanuit een ander personage. De verschillende vertellers geven elk hun kijk op de gebeurtenissen.
VERTELLENDE IK	BELEVENDE IK	PERSONEEL PERSPECTIEF	ALWETEND PERSPECTIEF	
- heeft deelgenomen aan de actie of is er getuige van geweest - beschrijft de gebeurtenissen nadat ze hebben plaatsgevonden (in terugblik)	- neemt deel aan de actie in het verhaal - beschrijft de gebeurtenissen op het moment dat ze plaats - vinden - Als lezer weet je niet meer dan het personage zelf (op dat ogenblik)	- de verteller bevindt zich in het verhaal - vooruitlopen in de tijd is onmogelijk: het personage weet niet wat er zal gebeuren - De verteller verschuilt zich achter één personage (je weet wat dit personage voelt en denkt)	- de verteller staat buiten het verhaal - de verteller weet alles: Δ kent gevoelens en ideeën van meer dan één personage Δ geeft commentaar op gebeurtenissen Δ kan de toekomst voorspellen Δ hij richt zich soms rechtstreeks tot de lezer	